

тво характеризується позитивним рівнем ефективності. Логістичні витрати у зернопродуктовому підкомплексі АПК включають трансформаційні та трансакційні витрати, пов'язані з виробництвом зерна, його зберіганням, реалізацією, переробкою й реалізацією продукції зернопереробки кінцевим споживачам. Завдання ефективного функціонування логістичної системи полягає в ідентифікації та зменшенні частки трансформаційних і трансакційних логістичних ви-

трат у вартості матеріального потоку. Якщо логістична складова у вартості зерна в Європейських країнах становить 12-14 %, у США – 9, то в Україні цей показник дорівнює близько 35 % [8]. Представлені співвідношення фокусують увагу на реальному й потенційно можливому стані розвитку логістичної системи та актуалізують розробку “дорожньої карти” для подальшого ефективного логістичного забезпечення зернопродуктового підкомплексу АПК.

Список використаних джерел

1. Башутская, Т.Г. Природа фирмы: пер. с англ. / Т.Г. Башутская. – М. : Дело, 2001. – 360 с.
2. Бойко В.І. Зерно і ринок: моногр. / В.І. Бойко. - К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – 312 с.
3. Костирко, І.Г. До питання обліку трансакційних витрат/ І.Г. Костирко, Н.П. Молоко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. -Вип. 9 (2). - С.140-146.
4. Крикавський, Є.В. Логістика. Основи теорії / Є.В. Крикавський. – Львів : Нац. ун-т “Львівська політехніка” ; Львів : “Інтелект-Захід”, 2006. – 456 с.
5. Милошук В.І. Проблеми визначення трансакційних витрат / В.І. Милошук // Наукові записки. Економічні науки. – 2000. – Т. 18. – С. 47-50.
6. Окландер М.А. Логістика : підруч. / М.А. Окландер. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 346 с.
7. Саблук Р.П. Фінансові проблеми розвитку ринку зерна в Україні / Р.П. Саблук, О.Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2008. – № 12. – С. 69–75.
8. Украина: как можно решить проблемы с транспортировкой урожая [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukr.net/news/ukraina_kak_mozhno_reshit_problemy_s_transportirovkoj_urozhaja-23377290-1.html.
9. Юхименко, П.І. Історія економіки та економічної думки : підруч. / П.І. Юхименко, П.І. Леоненко. – К. : Знання, 2011. – 646 с.
10. Coase R.H. The Nature of the Firm. – *Economica*, New Series, Volume 4, Issue 16, November 1937, 386 – 405.
11. Coase, R.H. The Problem of Social Cost [Електронний ресурс] / R. H. Coase // *Journal of Law and Economics*. – 1960. – Vol. 3. – P. 1–44. – Режим доступу : <http://cas.umkc.edu/econ/economics/faculty/Forstater/420/420papers/Coase1960.pdf>.
12. Commons, J.R. Institutional Economics / J. R. Commons. – Madison : University of Wisconsin Press, 1934. – 921 p.
13. Cheung, S. On the New Institutional Economics / S. Cheung. – Oxford : Blackwell Publishers, 1992. – 78 с.
14. Williamson, O.E. Transaction Cost Economics : Handbook of Industrial Organization / Ed. by R. Schmalensee and R. D. Willig. Elsevier Science Publishers B.V., 1989. – Vol. 1. – 90 с.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2015 р.

*

УДК 631.11:330.322 (477.46)

*І.Л. КОМАРОВА, старший викладач
Уманська філія Приватного вищого навчального закладу
«Київський інститут бізнесу і технологій»*

Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств Черкащини

Постановка проблеми. Однією зі складових економічного зростання аграрного сектору національної економіки є активізація інвестиційної діяльності сільськогоспо-

дарських підприємств. У цілому вона спрямовується на оновлення виробничої бази і впровадження конкурентоспроможних технологій виробництва сільськогосподарської продукції.

© І.Л. Комарова, 2015

Відтак із розвитком вітчизняних ринків дедалі більшої актуальності набувають дослідження внутрігосподарських організаційно-економічних механізмів інвестування. Крім того, останніми роками в цілому поліпшився фінансовий стан вітчизняних товаровиробників, налагоджуються зв'язки між суб'єктами фінансового ринку й сільськогосподарськими підприємствами, що сприяє активізації їхньої інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у теорію інвестиційної діяльності та використання інструментів забезпечення інноваційно-інвестиційного процесу в сільськогосподарських підприємствах зробили В.Т. Дудар, М.І. Кісіль, Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, В.В. Россоха, П.Т. Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило, інші українські дослідники [3, 5–7, 9, 13, 15, 16].

Однак інвестиційна діяльність на рівні сільськогосподарських підприємств потребує додаткових досліджень у частині її суб'єктного складу, мотивації й забезпечення відповідними інвестиційними ресурсами.

Мета статті – проаналізувати основні організаційно-економічні умови розвитку інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області.

Виклад основних результатів дослідження. Сучасні погляди на інвестиції є синтезом положень різних наукових шкіл і течій. Зокрема, А.Сміт розглядав інвестиції як процес накопичення капіталу, який приводить до формування нових доходів за рахунок капіталізації прибутку у виробничому секторі [18]. Д.Рікардо, Дж.Ст. Мілль та К. Маркс додавали, що інвестиції можливі за рахунок зростання продуктивності виробництва, що сприяє збільшенню прибутку як їх джерела [10, 12, 14].

Представники неокласичної школи визначали інвестиції як втілення усіх витрат на капітал, які здатні приносити своєму власнику дохід у майбутньому [11]. Зокрема, Дж. Кейнс доводив, що за рахунок нарощування інвестицій можна підвищити сукупний попит, що позитивно вплине на зайнятість населення і величину національного доходу. На цій основі він обґрунтував необ-

хідність державного стимулювання виробничих інвестицій [4].

Згідно з теорією портфельних інвестицій, інвестиції – це спосіб розміщення капіталу, який забезпечує збереження або зростання вартості капіталу та/або приносить дохід. Її розробники розширили понятійний апарат інвестиційної теорії до рівня окремої галузі економічної науки [19].

Зокрема, це стосується робіт таких зарубіжних учених, як Л.Дж. Гітман, М.Д. Джонк, У.Ф. Шарп й інших [2, 20].

Систематизація та обґрунтування концептуальних положень теорії управління реальними і фінансовими інвестиціями у вітчизняній економіці знайшли своє відображення в роботах представників вітчизняної школи інвестиційного менеджменту, в яких увага приділяється питанням ефективності й фінансування інвестицій, їх розміщення, державного регулювання інвестиційного процесу тощо [1].

Останні роки характеризуються зростанням інтересу вітчизняних дослідників до взаємозв'язку інвестицій та інновацій. Це стосується, зокрема, представників вітчизняної аграрної економічної науки [9, 15, 16]. Їх розробки поглиблюють відповідний напрям досліджень, обґрунтований відомим австрійським економістом Й. Шумпетером [21].

З огляду на викладене нами визначено інвестиційну діяльність аграрних підприємств як підприємницьку функцію, здійснювану управлінськими зусиллями і коштом їх власників через придбання та модернізацію підприємством власних капітальних засобів виробництва для підвищення продуктивності й забезпечення очікуваного приросту вартості активів.

Вона є складовою успішного функціонування аграрних підприємств, ефективності їх господарювання та конкурентоспроможності й включає: формування стратегії інвестиційного розвитку підприємства; прогнозування і програмування інвестицій; планування, фінансування та страхування інвестиційних вкладень; освоєння інвестицій; трансформацію інвестицій у матеріальну форму; підготовку об'єкта інвестування до експлуатації [22].

Проведене на основі зазначених теоретичних і методичних підходів дослідження показує, що на сучасному етапі для інвестиційної діяльності аграрних підприємств Черкаської області характерні: 1) низький рівень взаємозв'язку між валовою доданою вартістю, забезпеченою підприємствами галузі, та інвестиціями у сільське господарство; 2) недостатній вплив здійснюваних інвестицій на зростання виробництва сільськогосподарської продукції; 3) відставання об-

сягів інвестицій від темпів вибуття основних засобів у підприємствах аграрного сектора економіки.

Згідно з теорією, валова додана вартість є основним джерелом коштів для здійснення інвестицій, частка яких має становити до 20% її обсягу [6]. В сільськогосподарських підприємствах Черкащини динаміка відповідного співвідношення є надто нерівномірною (табл. 1).

1. Динаміка валової доданої вартості та інвестицій у сільське господарство Черкаської області

Показник	Рік						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Валова додана вартість сільського господарства, мисливства, лісового господарства (у порівнянних цінах 2010 р.), млн грн	2126	2838	3295	4000	4800	5715	5504
Інвестиції в основний капітал сільського господарства, мисливства, лісового господарства (у порівнянних цінах 2010 р.), млн грн	884,1	1136,1	1093,9	874,1	883,1	981,4	968,2

Джерело: [19].

Так, у 2005 році частка інвестицій у підприємствах аграрного комплексу у валовій доданій вартості сільського господарства становила 20,2%, у 2009-му – 33,2; у 2010 – 21,8, а в 2013 році – лише 17,6%.

Тобто, значне зростання частки інвестицій у валовій доданій вартості сільського господарства стосується тільки короткострокового періоду. На наш погляд, воно може бути зумовлене необхідністю оновлення матеріально-технічної бази на тлі певної економічної стабілізації аграрного виробництва. Разом із тим невідповідність динаміки інвестицій і валової доданої вартості доводить про обережність власників щодо їх здійснення.

Тенденція до розриву між здійснюваними інвестиціями та зростанням виробництва сільськогосподарської продукції проявляється протягом 2007-2013 років. Про неї показує порівняння показників продукції сільського господарства й інвестицій в аграрний сектор області. Інвестиції в сільське господарство зросли із 884,1 млн грн у 2007 році до 968,2 млн грн у 2013-му, тобто, в 1,1 раза (табл. 1). Продукція ж сільського господарства зросла із 9757,1 млн грн до 14946,9 млн грн відповідно, тобто в 1,53 раза [17].

Вважаємо, що причинами такої невідповідності є сприятлива кон'юнктура міжнародних ринків, що забезпечує випереджаль-

ну окупність інвестицій у засоби виробництва з довгостроковою віддачею, а також вплив валютного курсу, який міг негативно позначитися на показниках обсягу реальних інвестицій. Крім того, свою роль відіграють інституційні умови, які досі обмежують стимули до інвестиційної діяльності малих підприємств.

У цілому наведені дані підтверджують коректність позиції науковців ННЦ «Інститут аграрної економіки», що рівень зростання аграрного виробництва слід розглядати як головний індикатор ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності [5-7].

Слід вказати на таку особливість як відставання обсягів інвестицій від темпів вибуття основних засобів у підприємствах аграрного сектора економіки. Її причиною є прискорене зношування матеріально-технічної бази основної частини підприємств. Свідченням цього є динаміка їхніх технічних засобів (табл. 2).

Із 2005 по 2013 рік інвестиції в сільське господарство зросли в 2,7 раза (табл. 1), тоді як кількість техніки постійно скорочувалася. Причиною є як повний фізичний знос старої техніки, так і використання нових її зразків передовими підприємствами. Трансформація власності в аграрному секторі, домінування в галузі організаційних форм підприємництва, які ведуть діяльність на основі

комерційного розрахунку, також зумовили скорочення потреби в частині основних засобів виробництва. Це пов'язано з тим, що морально застаріла техніка не може забезпечити необхідний рівень продуктивності праці та ефективність господарювання. Тому скорочення основних засобів частково є наслідком ринкової поведінки підприємств,

зумовленої їхніми намаганнями підвищувати віддачу технічних засобів.

Позитивний вплив активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств Черкаської області вивчався нами на основі порівняння загальних даних щодо їхньої прибутковості й рентабельності (табл. 3).

2. Динаміка наявності сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області

Види техніки	Рік							Потреба	2013, %, до	
	1996	2000	2005	2010	2011	2012	2013		1991	потреби
Трактори, од.	19005	14560	10159	7224	7236	7545	7338	18222	33,9	40,1
Комбайни, од. зернозбиральні	3708	2951	1957	1335	1367	1432	1301	3854	35,0	32,9
кукурудзозбиральні	747	553	304	166	171	168	156	605	19,1	25,9
бурякозбиральні	1255	960	550	262	262	202	213	835	25,8	25,5
картоплезбиральні	127	76	39	13	12	11	10	76	13,5	16,3

Джерело: [17].

3. Вплив інновацій на основні економічні показники передових підприємств Черкащини

Район	Підприємство	Прибуток, грн/га		Рентабельність, %	
		по району	у підприємстві	по району	у підприємстві
Драбівський	СТОВ «Зернова компанія Хорс»	408,2	1108,6	20,2	39,4
Звенигородський	СВК «Козацький»	389,2	479,2	23,4	80,2
Кам'янський	ТОВ «Олімп»	686,4	2483,9	23,8	51,7
Монастирищенський	ФГ «Ладіс»	546,2	2019,9	21,2	55,6
Черкаський	ПП «Хацьки-Агро»	328,4	3644,3	17,8	78,6
Шполянський	СТОВ «ЛНЗ-Агро»	1128,4	4118,1	62,1	111,4

Джерело: Розраховано за даними Головного управління статистики у Черкаській області.

Досягнуті передовими підприємствами показники є результатом багаторічного застосування інновацій. Так, у ТОВ «Кишинці» Маньківського району 60% посівних площ обробляють за технологією No-till, 40% – Mini-till. Завдяки впровадженню інноваційних технологій підвищують врожайність інші підприємства, представлені в таблиці.

Суттєвою складовою інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств є забезпечення відповідних джерел фінансування. Це стосується усіх організаційно-

правових форм, проте ті з них, які представляють сімейну власність, найбільше цікавили нас з огляду на їхню роль як індикаторів мотивації інвесторів-власників підприємств.

Зокрема, вивчення фінансової звітності окремих фермерських господарств Маньківського району Черкаської області показує, що більшість з них (58-97%) протягом 2010-2013 років оперували власними коштами. Це вказує на високий потенціал інноваційно-інвестиційної діяльності та конкурентоспроможності незалежних товаровиробників галузі (табл. 4).

4. Структура фінансових ресурсів фермерських господарств Маньківського району Черкаської області, %

Підприємство	2009 р.		2013р.	
	Власні джерела	Залучені джерела	Власні джерела	Залучені джерела
СФГ «Стрільниця»	72,1	27,9	81,8	18,2
СФГ «Явір»	96,7	3,3	92,2	7,8
СФГ «Насіння»	58,2	41,8	93,7	6,3
СФГ «Росток»	86,4	13,6	78,4	21,6
СФГ «Вершина»	96,6	3,4	88,5	11,5

СФГ «Шевченко»	79,0	21,0	67,0	33,0
СФГ «Пашенка»	92,5	7,5	90,9	9,1
СФГ «Щедра Нива»	84,7	15,3	6,0	94,0
ФГ «Яблуневий цвіт»	87,3	12,7	64,4	35,6

Джерело: Розрахунки за даними річних фінансових звітів досліджуваних підприємств.

Однак більшість аграріїв не мають необхідних інвестиційних ресурсів для такого оновлення своєї матеріально-технічної бази, що стримує розвиток як рослинництва, так і тваринництва Черкащини.

Наведені дані переконують, що невідповідність між ростом інвестицій і зменшенням обсягу основних засобів у сільськогосподарських підприємствах Черкащини можна подолати лише масштабними капіталовкладеннями в матеріально-технічну базу.

У ринкових умовах зростають вимоги до підвищення рівня управління інвестиційною діяльністю, що пояснюється високою волатильністю ринків та зумовлює необхідність застосування механізмів стратегічного управління розвитком підприємства. Одним із ефективних інструментів такого управління є розробка й реалізація інвестиційних проектів стосовно розширення та реконструкції виробничих потужностей.

Аналіз таких інвестиційних проектів на рівні сільськогосподарських підприємств області уможливив виявити складові їх спрямованості, загальної для аграрних підприємств різних організаційно-правових форм. Зокрема, вона включає: розширення і модернізацію виробництва; зниження енергоємності сільськогосподарської продукції; зменшення виробничих витрат тощо [8].

Як показують наші дослідження, процес фінансування інвестицій в аграрних підприємствах Черкаської області, забезпечується в основному за рахунок самофінансування. Інвестиційна діяльність в сільськогосподарських підприємствах області багато в чому визначається можливістю формування та вико-

ристання власних фінансових ресурсів для придбання або створення основних засобів, а також поповнення виробничих запасів.

Висновки. До основних організаційно-економічних заходів, що сприятимуть активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств Черкащини слід віднести:

збільшення до 25% частки чистого прибутку, який направляється на капіталізацію (це передбачає проведення раціональнішого перерозподілу і зміни в обсягах фінансування);

збільшення обсягу амортизаційних відрахувань, що направляються на просте відтворення (обмеження практики використання амортизаційних коштів як джерела фінансування оборотних засобів). Відповідним інструментом може бути створення в підприємствах амортизаційних фондів на капіталізацію;

збільшення обсягів капіталу, додатково вкладеного власниками підприємств (це вимагає поліпшення загальних соціально-економічних та інституційних передумов заінтересованості власників у підвищенні частки власних капітальних засобів підприємства і його ринкової вартості);

реалізація внутрішніх можливостей підприємств (розширення видів економічної діяльності; застосування передових інструментів вибору об'єктів інвестування, розробка й реалізація власної інвестиційної політики; зниження ризиків інвестування за рахунок якісної оцінки інвестиційних проектів, застосування передових методів управління інвестиційною діяльністю, як-то контролінг тощо).

Список використаних джерел

1. *Бланк І.О.* Інвестиційний менеджмент : підруч. / І.О. Бланк, Н.М. Гуляева; за ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2003. – 398 с.
2. *Гітман Л. Дж.* Основи інвестування; пер. з англ / Л. Дж. Гітман, М. Д. Джонк. – М.: Діло, 1997. – 1008 с.
3. *Дудар В.Т.* Ефективність інноваційного розвитку агропромислового виробництва: [моногр. / В.Т. Дудар, А.В. Шумський, Б.О. Язлюк. – Тернопіль: Астон, 2013. – 260 с.
4. *Кейнс Д.М.* Общая теория занятости, процента и денег; пер. с англ. / Д.М. Кейнс. – М.: Гелиос АРВ, 1999. – 352 с.
5. *Кісіль М.І.* Особливості сучасного етапу залучення іноземних інвестицій в аграрну сферу економіки України / М. І. Кісіль / Вісник ХНАУ: Серія “Економіка АПК і природокористування”. – 2009. – №13– С. 106–116.

6. Кісіль М.І. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства / М.І. Кісіль, М.Ю. Кожем'якіна // Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року; за ред. Лупенка Ю. О., Месель-Веселяка В. Я. – К. : ННЦ «ІАЕ». – 2012. – С. 76–80.
7. Кісіль М.І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М.І. Кісіль // Економіка АПК. – 2012. – № 9. – С. 36–39.
8. Комарова І.Л. Компоненти стратегічного управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств / І.Л. Комарова // Агроінком. – 2013. – № 10–12. – С.15-17.
9. Лупенко Ю.О. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи / Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк та ін. – К. : ННЦ ІАЕ, 2014. – 516 с.
10. Маркс К. Капітал. Т.1. Процесс производства капитала: [Электронный ресурс] / К. Маркс, 1867. – Режим доступа: <http://www.esperanto.mv.ru/>.
11. Маршалл А. Принципы политической экономии; пер. с англ. / А. Маршалл. – М.: Прогресс, 1993. – 350 с. – (Соч. в 3-х т./А. Маршалл; т.3).
12. Милль Д.С. Основы политической экономии; пер. с англ. / Д.С. Милль. – М.: Прогресс, 1980. – 495 с. – (Соч. в 3-х т. / Д.С. Милль; т. 1).
13. Методи і практика оцінки інвестицій у польове кормовиробництво сільськогосподарських підприємств: моногр. / [Кісіль М.І., Спринчук Н.А., Вороньцька І.С. та ін.] ; за ред. М.І. Кісіля. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2014 – 304 с.
14. Рикардо Д. Соч. – Т. 1: Начала политической экономии и налогообложения. – М.: Госполитиздат, 1941. – 288 с.
15. Россоха В.В. Формування інноваційно-інвестиційної політики в аграрній сфері економіки : моногр. / В.В. Россоха, О.М. Гусак. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2011. – 242 с.
16. Саблук П.Т. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: моногр. / П.Т. Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило та ін. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.
17. Сільське господарство України. Статистичний щорічник. – К. : Державна служба статистики України, 2005-2013.
18. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / Адам Смит. – М.: Соцэргиз, 1962. – 684 с.
19. Статистичний бюлетень Державної служби статистики України “Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2009–2013 рр.” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
20. Шарп У. Ф. Инвестиции : учеб. / У. Ф. Шарп, Г. Дж. Александер, Д. В. Бейли. – М.: Инфра-М, 2010. – 1028 с.
21. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры); пер.с англ. / Й.Шумпетер – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
22. The Global Competitiveness Report 2002-2003. World Economic Forum, 2003. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу – www.wcfom.org.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2015 р.

*** Новини АПК

Досвід розвитку сільського господарства США може бути використаний українськими аграріями

Успішний досвід розвитку сільського господарства у США може бути використаний українськими аграріями. Поєднання потужної аграрної галузі, промисловості та розвиток сучасних технологій на прикладі США забезпечить максимальний результат. Про це йшла мова на зустрічі Олексія Павленка, Міністра аграрної політики та продовольства України, із Майклом Конавеєм, Головою Комітету з сільського господарства Палати представників Конгресу США.

“Ми вдячні Конгресу, Уряду і всьому американському народові за підтримку України. Підтримка з боку США відчутна на рівні міжнародної політики, програм підтримки реформ та залучення інвестицій”, – зазначив Олексій Павленко.

Майкл Конавей, член Республіканської партії у Конгресі представляє Техас, один із найбільших Штатів, в економіці якого сільському господарству належить ключова роль. «Техас є лідером у США за кількістю та розміром ферм. Цей досвід є корисним для України, яка має природні можливості для поєднання європейської та американської моделей сільського господарства – плідного співіснування малих ферм та великих агрохолдингів», – додав Міністр.

Владислава Рутецька, заступник Міністра з питань євроінтеграції, представила проекти Мінагрополітики із підтримки малих та середніх фермерських господарств, а також законодавчу ініціативу, що утворює статус сімейного господарства за європейською моделлю.

Важливим для України є досвід Техасу у тваринництві, зокрема скотарстві. Штат є лідером і за обсягами зернових. Олексій Павленко розповів конгресменам про досягнення у галузі сільського господарства, відзначивши значні втрати, які сектор зазнав унаслідок окупації Криму та агресії на Сході України.

Конгресмен висловив підтримку Україні на шляху до свободи та демократії, відзначивши можливість широкої та різнобічної співпраці між країнами.

Прес-служба Мінагрополітики України